

„Kad saulė taip nusileistų, biblioteka dar nematė“

Keletas faktų apie Lietuvos medicinos biblioteką:

Turi valstybinės reikšmės bibliotekos statusą

Turto banko vertinimu, bibliotekos pastatas ir sklypas prieš 2 metus kainavo 11 mln. litų

Bibliotekos metinis biudžetas yra 1 mln. 700 tūkst. litų

Iš šio biudžeto išlaikomi 58 darbuotojų etatai

Lietuvos medicinos biblioteka nebėra Sveikatos apsaugos ministerijos pavaldumo nuo 1995 m., kai priimtas Bibliotekų įstatymas

„Kodėl per krizę Damoklo kardas krenta ant kultūros, švietimo?“, - klausia Lietuvos medicinos bibliotekai nuo 1990 metų vadovaujanti Salvinija Kocienė, išgyvenusi ne vieną vadovaujamos įstaigos saulėlydį. Jai skaudžiausia, kad pirmą kartą per 65 metų bibliotekos istoriją pati Sveikatos apsaugos ministerija atsisako savo, kaip steigėjo, funkcijos.

- Kaip numanote, kodėl Jūsų vadovaujama biblioteka atsidūrė sveikatos apsaugos ministro Algio Čapliko paskelbto „biurokratijos saulėlydžio“ akiratyje?

- Steigėjas turi teisę reorganizuoti, likviduoti – tas yra numatyta Bibliotekos nuostatuose, kuriuos tvirtina sveikatos apsaugos ministerija. Bet mums nesuprantama, kodėl reorganizacija vyksta Saulėlydžio komisijos komitete. Kuo čia dėta biurokratija ir biblioteka? Galbūt iš tiesų yra ministerijai pavaldžių įstaigų, kurios, kaip kažkas išsireiškė, yra biurokratijos peryklos. Tarpu biblioteka su savo informaciniais resursais dalyvau-

tinga medicinos mokslo dokumentų. Todėl keista, kodėl Saulėlydžio komisijos taikiniai tampa kultūros ir švietimo įstaigos.

- Kokių tikslų Medicinos biblioteką bandyta reorganizuoti, kai vyriausybei vadovavo Adolfas Šleževičius?

- Tada buvo bandoma atimti iš bibliotekos stogą virš galvos. Norėta iškelti biblioteką į buvusios gamyklos pastatus Žirmūnuose, sujungti biblioteką su tuometine Vilniaus medicinos mokyklos biblioteka, su Vilniaus universiteto biblioteka. Vilniaus universiteto rektorius prof. Rolandas Povilonis tuomet pareiškė, kad valstybinės reikšmės bibliotekos, turinčios ju-

ridinį statusą, sukaupusios unikalių medicinos mokslo dokumentų fondą, nei naikinti, nei skaidyti negalima. Tuomet mūsų siekius palaikė ir Lietuvos gydytojų sąjunga, eiliniai medikai, mūsų skaitytojai medikai, bibliotekininkų visuomenė bei pati Sveikatos apsaugos ministerija. Ir mes tada atsilaukėme. Žinome ir dabartinės Vilniaus universiteto administracijos nuomonę, jog netikslinga jungti LMB prie universiteto.

- Kur Jūsų vadovaujama biblioteka mato savo ateitį?

- Jau praktiškai susiformavęs Santariškių medicinos įstaigų miestelis, dar vadinamas Santaros slėniu. Santariškių medicinos įstaigų asociacija pakvietė mus dalyvauti savo veikloje su tikslu ateityje biblioteką perkelti iš miesto centro į Santariškes. Mes tam visiškai pritariame ir džiaugiamės, kad medikai supranta, kad biblioteka turi būti ten, kuri ji labiausiai reikalinga me-

dikams. Kelerius metus tarėsi su apskritimi ir savivaldybe, mes registravome 50 arų sklypą naujos bibliotekos statybai, kuris numatytas Santariškių detalizavime plane. Taigi mes savo ateitį matome Santaros slėnyje, o ne kur nors Saulėtekio alėjoje, kur planuojama statyti naująją Vilniaus universiteto biblioteką. Kam laikyti Santariškėse kelis filialus, jei ten galima perkelti visą biblioteką? Ten būtų galima sukurti puikiasias sąlygas naudotis biblioteka visą parą, kaip yra daug kur pasaulyje. Idėja medicinos biblioteką perkelti į Santaros slėnį yra gera, tereikia ją toliau plėtoti.

- Ministerija numato Lietuvos medicinos bibliotekos prijungimą prie VUMF ar M.Mažvydo bibliotekos. Kaip į galimą Jūsų prijungimą reaguojate M.Mažvydo ir VU Medicinos fakulteto bibliotekų vadovai?

- Kalbėjau su ponu Vytautu Gudaičiu (M.Mažvydo bibliotekos direktorius – red.), tačiau jam toks sprendimas prieš savaitę buvo didelė naujiena. Kadangi neseniai rinkomės valstybinės reikšmės bibliotekų direktoriai, kaip į galimą prijungimą sužinojo ir Universiteto bibliotekos direktorė Irena Krivienė. Manęs neapleidiu jausmas, kad Sveikatos apsaugos ministerija, pasidės varnelę, kad sumažino biurokratų skaičių, bibliote-

Komentaras

Vilniaus universiteto Centrinės bibliotekos generalinė direktorė IRENA KRIVIENĖ:

- Žinia apie Lietuvos medicinos bibliotekos perdavimą mus pasiekė visai neseniai. Mes svarstėme tokią galimybę Vilniaus universiteto Rektorato lygmeniu. Jei kalbėtume apie ilgalaikės strategijas, Medicinos informacijos centras numatytas steigti Santaros slėnyje. Kaip jau ne kartą diskutuota bibliotekiniame pasaulyje, būtent Santaros slėnyje, Medicinos informacijos centre, savo vietą galėtų rasti Lietuvos medicinos biblioteka ir Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto biblioteka. Kaip numatyta programiniuose dokumentuose, į Santaros slėnį turėtų keltis ir visas Vilniaus universiteto Medicinos fakultetas. Kam priklausytų Medicinos informacijos centras - reiktų tartis. Antradienį, pasitarime su sveikatos apsaugos ministru Algium Čapliku, visi diskusijos dalyviai pritarė minčiai, kad Santaros slėnyje yra geriausia vieta Lietuvos medicinos bibliotekai. Tik nuomonių apsisėitimas dar nereikšmia, kad taip ir nutarta. Bet dabar Vilniaus universiteto biblioteka neturi jokių fizinių galimybių perimti 700 tūkstančių spaudinių.

kos sąskaita. Mūsų bibliotekos darbuotojai sutrikę, visi klausinėja: „Direktore, kaip bus?“. Bet mums nėra sugalvotas net prijungimo modelis: ar tik funkcijos bus permetamos, ar biblioteka bus perkeliama ir fiziškai? Ar bus paimtas visas dokumentų fondas, ar tik naujausia literatūra?

Kalbino

Solveiga Potapovienė

Patarimas – gyventi pagal kišenę

5p.

- Kokių prioritetų Vyriausybė laikysis visuomenės sveikatos srityje? Ar bus išlaikoma ankstesnės valdžios sukurta struktūra, visuomenės sveikatos biurai, o gal bus kuriamos kokios kitos?

- Turime šie tiek kitokių pamąstymų. Per švietimo sistemą, per ugdymo įstaigas reikia plačiau diegti visuomenės sveikatos principus, mokant gyventi taip, kad žmogus išliktų sveikas. Turime ugdyti ne tik asmeninės higienos įgūdžius, bet ir bendravimo įgūdžius, būtent tai, kas turi įtakos gerai žmogaus savijautai ateityje. Reikia plėtoti profilaktines programas, padedancias sumažinti dvasinį diskomfortą, kuris galiausiai virsta psichinėmis ligomis, polinkiu žudyti, priklausomybėmis.

Kol kas esamos sveikatos sistemos institucijos daugiau pasirengusios dirbti su pasekmėmis. Psichikos sveikatos centrai, priklausomybės li-

gų centrai daugiau orientuoti į ligų gydymą ir į komplikacijų profilaktiką. Bet kad žmogus išliktų sveikas, galima pasiekti tik per švietimo, fizinio lavinimo institucijas, per pozityvią kultūrą ir sveikatai saugų laisvalaikio praleidimą. Tam turi būti suformuotas tiesiog fiziologinis poreikis.

- Vyksta diskusijos dėl vaistų kainų, siūloma grįžti prie prekybinių antikainių vaistams reguliavimo. Kokios laikysitės vaistų politikos?

- Sveikatos apsaugos ministerija turi tam tikrų pasiūlymų šiais klausimais. Bet norėčiau atkreipti dėmesį į keletą bendresnių momentų. Vaistų poreikis didelis ir jiems išleidžiame tikrai nemažai. Bet jeigu pinigai išleidžiami ambulatoriniame gydymui ir pacientas išvengia gydymo stacionare, tai galutiniame rezultate yra vienas pigesnis gydymo būdas. Efektyvus vaistai turi būti naudojami ir turi būti užtikrinamas pakankamas jų porei-

kis. Brangūs vaistai gal būt turi būti perkami centralizuotai, deramasi dėl mažesnės kainos ir skiriami tik tam, kam reikia. Reikia lankstesnio požiūrio, paremto analize, griežtesne priežiūra ir valstybės interesų gynimu.

- Apibūdinkite Saulėlydžio komisijos vaidmenį sveikatos priežiūros sistemoje. Kas planuojama daryti ir kada pamatysime rezultatus?

- Gal kiek klaidina Saulėlydžio komisijos pavadinimas, tačiau jos tikslas yra įstaigų funkcijų peržiūrėjimas, jų atskyrimas arba persikirstymas, kad funkcijos tikrai būtų adekvačios ir kad įstaiga galėtų tinkamai vykdyti tai, dėl ko yra sukurta. Juk yra įstaigų, prisikursių panašių padalinių ir prisirąšusių dubliuojančių kitų institucijų funkcijų. Komisijos tikslas - supaprastinti visą sistemą ir pasiekti, kad ji taptų dar efektyvesnė. Pavyzdžiui, matome, kad nauji visuomenės sveikatos biurai prie savivaldybių net neturi ir neranda reikiamų darbuotojų.

Manau, kad šiandien Lietuvoje iškyla pagrindinė problema – žmogiškieji resursai. Ir Saulėlydžio komisija yra tam, kad turimi žmogiškieji resursai būtų panaudojami maksimaliai efektyviai, kad jie veiktų ten, kur jų kompetencija yra pati didžiausia. Nereikia manyti, kad Saulėlydžio komisija siekia tik sunaikinti. Iš tikro nėra nusiteikimo vien apjungti, atimti ar sumažinti. Buvo atlikta analizė ir paaiškėjo, kad 60 mln. litų atlyginimų sumai per metus visoje valstybės tarnyboje nėra užimtų etatų. Etatai buvo įvedinėjami ankstesniais metais kalvojant apie ekonomikos augimą, tikintis didesnio biudžeto surinkimo, bet gyvenimas pakoregavo savaip.

Taigi Saulėlydis padeda pagaliau pamatyti realią situaciją – su kokiais realiais resursais turime atlikti vienas ar kitas funkcijas, kurios turi būti nukreiptos patenkinti piliečių interesus, o ne tarnauti tik pačių institucijų ar jose dirbančiųjų labui. Visi su-

tiks, kad visos eilės įstaigų darbu nepatenkinti tiek patys gyventojai, tiek kitos institucijos. Komisija dirba labai intensyviai ir rezultatai bus kiek įmanoma greiti.

- Ką kaip premjero patarėjas galėtumėte patarti sveikatos priežiūros sistemai, kaip įstaigoms atlaikyti sunkmetį?

- Turime suvokti, jog šį laikmetį išgyvensime tuo atveju, jeigu kiekvienas dirbsime savo darbą. Gydymo įstaigos turi labai aiškiai orientuotis į žmonių poreikius. Reikia drąsiau ir lanksčiau žiūrėti į permainas ir plėtoti tas sritis, kurios geriausiai sekasi ir kurių labiausiai reikia žmonėms. Linkiu išvengti švaistymo, kada prisiperkama įrangos, o ji stovi nenaudojama. Kviečiu visus pradėti gyventi pagal kišenę ir nebijoti realybės, tačiau ją matyti tokią, kokia ji iš tikro yra.

Juk krizė ir yra ne kas kita, kaip mūsų perdėtų lūkesčių neišsipildymas. Juk prieš keletą metų dirbome dar sunkesnėmis sąlygomis, kaip dabar.

Kalbėjosi
Algirdas Valentas